

Landskabskarakterområde 3, Hegnede Bakke og kystlandskabet ud mod Stege Bugt

Foto 1: Ulvshalevej løber langs overgangen mellem den let skrånende landbrugsflade og rørsumparealerne ud mod Stege Bugt. Til højre i billedet ses vindmøllen på Skovhøj mens Hegnede Bakke ligger centralt i billedet. Skoven i horisonten til venstre i billedet er Ulvshaleskoven.

Foto 2: Udsigt fra Skovhøj mod sydvest. Udsigten over Stege Bugt er af stor betydning for områdets karakter. Hegn og terræn understreger landskabets overordnede orientering mod kysten.

Foto 3: Husmandssteder på nordsiden af Hegnede bakke. Bag rækken af husmandssteder ses græssede strandengsarealer, campingpladsen og skoven på Ulvshale.

Nøglekarakter

Større gårde samt en samling af husmandssteder i et let varieret middelskala landbrugsområde i tilknytning til kysten.

Landskabskarakter

Den del af karakterområdet, som strækker sig fra Stege til Hegnede Bakke, fremstår som et middelskala landbrugsområde, hvor større gårde ligger på overkanten af en let skrånende moræneflade, der falder jævnt ned mod den vestvendte kyststrækning med rørsump og strandengsarealer. Mønsteret på de arealer som dyrkes er middel til svagt fremtrædende. Faldet i terræn og de øst-/vestgående bevoksede diger skaber en overordnet orientering af landskabet ned mod kysten. Dette mønster suppleres af gårdenes placering omkring 400-500 meter fra kysten med en indbyrdes afstand på omkring 250 meter. Området er domineret af planteavl, hvor markerne dyrkes intensivt, mens der ikke er foretaget nogen stor forøgelse i bygningsmassen.

Middelskala landskabet strækker sig ud midt på Hegnede bakke. Her ligger en samling af husmandssteder som strækker sig til foden af Hegnede Bakke i nordvest. Her bliver landskabet mere lukket og skalaforholdet bliver mindre. Jorden i området dyrkes, men bebyggelsen bærer ikke i overvejende grad præg af landbrugsmæssig drift, men snarere ren beboelse.

Området er præget af udsigt over kystområdet ud mod Stege Bugt. Stort set overalt langs kysten findes vide udsigter over kystområdet. I denne sammenhæng skal særligt fremhæves kigget fra Skovhøj i sydvestlig retning og kigget fra Ulvshalevej i nordlig retning mod Hegnede Bakke.

Landskabskaraktertype: Let skrånende landbrugsflade i tilknytning til kysten

Beliggenhed og afgrænsning

Se kortbilag 1B for beliggenhed og afgrænsning.

Dette landskabskarakterområde strækker sig fra Stege i syd op langs kysten ud mod Stege Bugt til og med Hegnede Bakke i nord. Området er bl.a. defineret ved netop nærheden til kysten. Den vestlige grænse udgøres således af kyststrækningen ud mod Stege Bugt. Ind i landet er grænsen tilstræbt trukket der, hvor nærheden til kysten ikke længere har betydning for karakteren af landskabet. Det nord-/sydgående vejforløb, der løber omkring 800 meter inde i landet fra omkring Rødstengård i syd og til Fællesskovgård i nord, danner denne grænse, idet der er høj grad af sammenfald imellem forløbet af denne vej og den topografisk betingede grænse, langs hvilken nærheden til kysten ophører.

Naturgrundlag

Region 8 Age (A: Morænelandskab fra sidste istid, g: moræneler, e: flade/plateau)

Se kortbilag 2A for afgrænsning.

Naturgrundlaget i denne region udgøres af en leret moræneflade, som skrâner jævnt ned mod kysten ved Stege Bugt. Langs den nord-/sydgående kyststrækning falder terrænet fra omkring 15 m.o.h. til 0 m.o.h. over en afstand på omkring 1 km.

Den centrale del af Hegnede Bakke fremstår som et plateau hvorfra terrænet falder i både nordlig, nordvestlig og sydvestlig retning. Mod nordvest og dermed ud mod Hegningen falder terrænet fra 15 m.o.h. til 0 m.o.h. over en afstand på omkring 1 km. Mod sydvest og dermed ud mod Stege Bugt er faldet i terræn imidlertid mere brat idet der er tale om et fald fra 15 m.o.h. til 0 m.o.h. over en afstand på ca. ½ km.

Arealanvendelse

Dyrkningsformer

Jorden i området er i landbrugsmæssig drift. Der er overvejende tale om planteavlere. Ifølge udtræk af kommunens database (2004) er der kun registreret husdyrbrug på en enkelt af gårdene. Ud fra orthofotografiet fra 1995 at dømme dyrkes roer på samtlige ejendomme.

Bebyggelsesstruktur

Bortset fra området ved Hegningen består bebyggelsen i området af større gårde, som overordnet set er ganske velholdte. Størrelsen af hovedhusene indikerer, at gårdene har været af en vis størrelse allerede ved anlæggelsen. De gårde, som ligger på den vestvendte skrånende flade ud mod Stege Bugt, ligger i stort set samme afstand fra kysten, omkring 400-500 meter, med stort set samme afstand til hinanden, omkring 250 meter.

Bebyggelsen på Hegnede Bakke består af en samling af husmandssteder. Den yderste række af husmandssteder fremstår som en forholdsvis homogen bebyggelse idet de alle er hvidkalkede og af stort set samme størrelse.

Beplantning

Beplantningen i området begrænser sig til bevoksede diger og beplantning omkring gårde og husmandssteder. Bevoksningen på digerne består hovedsageligt af enten lave eller spredte individer af tjørn og Slåen hvorved disse bevoksninger kommer til at fremstå lettere transparente. I den del af karakterområdet, som strækker sig langs kysten syd for Hegnede Bakke, er hegnene overordnet orienteret i øst-/vestgående retning.

Omkring gårde og husmandssteder findes bevoksninger, der som oftest udgøres af højstammede løvtræer. Beplantningerne varierer i størrelse. Det overordnede indtryk er imidlertid, at dele af bygningsmassen, som oftest hovedbygningen, til samtlige gårde er synlige i landskabet. Ved Hegningen, hvor husmandsstederne ligger tæt, kommer beplantningerne til at fremstå mere massiv og dermed rumdannende.

Halvkulturarealer

Som følge af den lave energi, hvormed bølgerne påvirker kyststrækningen ud mod Stege Bugt, findes

rørsump langs hele kyststrækningen. Rørsumparealet starter i den sydligste ende af kysten og bliver bredere nordefter. For foden af Hegnede Bakke har rørsumpen en bredde på omkring ½ km dog brudt af lokale vanddækkede arealer. Langs dele af den nord-/sydgående kyst græsses rørsumpens inderste del af kvæg, hvorved arealerne opnår strandengskaraktter. For foden af Hegnede bakke findes større indhegnede og græssede arealer.

Tekniske anlæg

Vejnettet i den del af området som strækker sig langs den nord-/sydgående kyststrækning følger et velstruktureret mønster med to større veje i nord-/sydgående retning forbundet af mindre øst-/vestgående veje. Den vestligste af de nord-/sydgående veje (Ulvshalevej) løber i størstedelen af dens udstrækning lige på grænsen mellem den dyrkede flade og rørsumparealerne.

På Skovhøj (18 m.o.h.) står en vindmølle.

Rumlige og visuelle forhold

På nær ved bebyggelsen omkring Hegningen skaber de moderat store dyrkningsflader, som brydes af de bevoksede diger samt bebyggelsen, et let varieret middelskala landskab med transparente rumlige afgrænsninger.

De få bevoksede diger, som findes i området langs den nord-/sydgående kyst, er orienteret i øst-/vestgående retning, mens gårdene i området ligger med samme afstand dels indbyrdes dels i forhold til kysten. Disse forhold skaber til sammen et middel til svagt fremtrædende mønster af transparent afgrænsede markflader orienteret ned mod kysten brudt af de spredte gårde. Den rumlige afgrænsning, som bevoksningen på digerne skaber sammen med bevoksningen omkring gårdene, fremstår transparent.

Mod nord danner bevoksningen omkring den sommerhusbebyggelse, som området grænser op til en rumlig afgrænsning.

De små husmandssteder, som ligger forholdsvis tæt på den yderste del af Hegnede bakke, får dette område til at fremstå som et småskala landskab. I kraft af at husene ligger forholdsvis tæt i dette område, kommer beplantningen omkring bebyggelsen til at fremstå tæt, hvorved området får en mere lukket karakter. Med kig ud over Stege Bugt og Ulvshale fremstår området ved Hegningen meget roligt både visuelt og lydæssigt.

På plateauet af Hegnede bakke mødes blikket i sydøstlig retning af 6 vindmøller. Denne del af området fremstår således mindre uforstyrret.

Området er præget af nærheden til kysten og den udsigt over Stege Bugt denne nærhed giver. Stort set overalt langs kysten findes vide udsigter over kystområdet.

Kulturhistoriske mønstre og anlæg

Karakterområdet dækker ejerlavet til Hegnede, en del af Stege Markjorder som udgør den yderste del af karakterområdet mod Stege Bugt samt den nordligste og vestligste del af Udby ejerlav.

De større gårde, som ligger nærmest på række langs kyststrækningen, ligger alle inden for ejerlavet til Udby. Alle gårdene har navne, hvilket er typisk for gårde anlagt i forbindelse med udskiftningen. Der er således tale om et landskab med en form, som kan føres omkring 200 år tilbage.

Yderst på Hegnede bakke på den vestlige skråning har ligget et teglværk. På de høje målebordsblade fra 1888 er teglværket markeret. Teglværket har fungeret som en af de større arbejdspladser på Møn. I forbindelse med teglværket blev bygget en dæmning på sydsiden af Hegnede Bakke, hvor fragtskibene kunne lægge til. Driften blev definitivt indstillet i 1908. Dæmningen strækker sig stadig ud fra kysten.

Foto 4: Teglværksdæmning ved foden af Hegnede bakke.

Foto 5: 34 arbejdere fra Hegnede Teglværk.

Landskabets tilstand og udviklingstendenser

Området er domineret af landbrug. Gårdene i området har endnu deres funktion som landbrugsejendomme og fremstår overordnet set velholdte. Der er ingen tegn på udvikling af dette forhold.

Bebyggelsen på Hegnede bakke bærer ikke i udpræget grad præg af at være tilknyttet landbruget. Derimod fungerer husmandsstederne her tilsyneladende som bolig. Et par enkelte mindre gårde på Hegningen står tilsyneladende tomme. Overordnet set bærer området dog ikke præg af marginalisering af bygningsmassen, idet den, som beskrevet, er overgået til boligformål, og overordnet set fremstår ganske velholdt.

Planmæssige og juridiske bindinger

- Regionale naturområder med jordbrugsinteresser

Hele området er udpeget som regionalt naturområde med jordbrugsinteresser.

- Regionale naturområder

Rørsumpsarealerne langs kysten af karakterområdet er en del af et større sammenhængende regionalt naturområde, som strækker sig ud på Ulvshale.

- Særlige regionale naturbeskyttelsesområder

Området omkring Hegningen samt kyststrækningen langs Ulvshalevej er en del af det særlige regionale naturbeskyttelsesområde som dækker Ulvshale og Nyord.

- Ny skovtilplantning uønsket

På Hegnede bakke samt langs kyststrækningen vest for Ulvshalevej er ny skovtilplantning uønsket.

Natura 2000 områder

- Habitatområde nr. 147

Den del af karakterområdet som ligger vest for Ulvshalevej udgør den østligste del af habitatområder nr. 147, som dækker Ulvshale og Nyord samt havet mellem Sjælland og Møn.

- Fuglebeskyttelsesområde nr. 89

Den del af karakterområdet, som ligger vest for Ulvshalevej, udgør den østligste del af fuglebeskyttelsesområde nr. 22, som dækker Ulvshale og Nyord samt havet mellem Sjælland og Møn.

- Ramsar område nr. 22

Den del af karakterområdet, som ligger vest for Ulvshalevej, udgør den østligste del af ramsarområder nr. 22, som dækker Ulvshale og Nyord samt havet mellem Sjælland og Møn.

Litteratur

Møns Museum (2003): Fotominder fra Møn og Omegn. Forlaget Møns Boghandel.

Storstrøms Amt (2002): Regionplan 2001-2013. Nysted Bogtrykkeri A/S

Skov- og Naturstyrelsen (2004 A): Udpegningsgrundlag – habitatområder. [Citeret maj 2004]

Tilgængelig på internettet: www.natura2000.sns.dk/habitat/oplysninger/udpegningsgrundlag/

Skov- og Naturstyrelsen (2004 B): Habitatdirektivet: [Citeret maj 2004]

Tilgængelig på internettet: www.natura2000.sns.dk/habitat/habitatdirektivet/